

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

ПАМ'ЯТЬ, ВІЙНА, СПАДЩИНА:

МАРТИРОЛОГІЯ, ВТРАТИ ТА ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ
МІЖ ДРУГОЮ СВІТОВОЮ І РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКОЮ ВІЙНАМИ

14-15 травня 2026 року

Переяслав - 2026

Пам'ять, війна, спадщина: мартирологія, втрати та історичні паралелі між Другою світовою і російсько-українською війнами: наук. праці та тези за матеріалами Міжнарод. наук.-практ. конф., 14-15 трав. 2026 р., Переяслав (Київ. обл.): Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2026. 298 с.

Затверджено рішенням Вченої ради Університету Григорія Сковороди в Переяславі. Протокол №11 від 01.06.2026 р.

У збірнику вміщено статті та тези доповідей, подані учасниками міжнародної науково-практичної конференції «Пам'ять, війна, спадщина: мартирологія, втрати та історичні паралелі між Другою світовою і російсько-українською війнами», що відбулася 14-15 травня 2026 року, на базі Університету Григорія Сковороди в Переяславі за підтримки Інституту історії України НАН України, Ізмайльського державного гуманітарного університету, Національної спілки краєзнавців України, Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних сил України, Служби безпеки України, Військової академії (м. Одеса), Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди та міжнародних партнерів з Молдови, Румунії та Литви.

Тексти публікуються в авторській редакції. За зміст і якість поданих текстів відповідальність несуть автори. Використання текстів або частини тексту даного збірника можливе тільки за умови посилання на даний збірник та автора тексту.

© Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2026
© Автори статей, 2026

3
ЗМІСТ

Рєєнт О.П.
ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ В
УМОВАХ СУЧАСНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ...14

Лисенко О.О.
ЛОКОМОТИВ БЕЗ ГАЛЬМ: РОСІЙСЬКА
ЕКОНОМІКА ПІД ЧАС ТАК ЗВАНОЇ «СВО».....21

Tsyganenko L.
GEDÄCHTNIS, KRIEG, ERBE: MARTYROLOGIE,
VERLUSTE UND HISTORISCHE PARALLELEN ZWISCHEN
DEM ZWEITEN WELTKRIEG UND DEM
RUSSISCH-UKRAINISCHEN KRIEG.....27

Томенко М.В.
УКРАЇНСЬКА ВІДПОВІДЬ ІДЕОЛОГІЇ РОСІЙСЬКОГО
«ПОБЕДОБЕСІЯ»: ДОСЛІДНИЦЬКА, ІНФОРМАЦІЙНА ТА
МУЗЕЙНА СКЛАДОВІ.....30

Акімов О.О.
ТРАНСФОРМАЦІЯ НАУКОВО-ОСВІТНЬОГО
ПРОСТОРУ УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК ЗАХИСТУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В КООРДИНАТАХ
СВІТОВИХ СТАНДАРТІВ.....33

Акімова Л.М.
ОСВІТНЯ ТА НАУКОВА ПАРАДИГМА ЗБЕРЕЖЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ
ТУРБУЛЕНТНОСТІ ТА ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ.....36

Андрусак М.В.
ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ФУНДАМЕНТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ: РЕФОРМУВАННЯ
КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ЧЕРЕЗ
ПРИЗМУ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....38

Бабюк С.Н. МЕТОДИ НАДАННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ТЕХНІЧНУ ПРОБЛЕМУ У ВИГЛЯДІ УМОВ ПОШУКОВОЇ ЗАДАЧІ ПРИ ВИРІШЕННІ ЗАВДАНЬ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	42
--	----

Березенський Р.В., Задолінний В.А. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕШЕЛОНОВАНИХ АВТОМОБІЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ У СИСТЕМІ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬК.....	49
--	----

Березенський Р.В., Задолінний В.А., Обертас В.Ф. ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕХНІЧНОГО ТА ТРАНСПОРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬК У ЗОНІ БОЙОВИХ ДІЙ.....	51
---	----

Березенський Р.В., Обертас В.Ф. ВПРОВАДЖЕННЯ ЗМЕНШЕННЯ НАВАНТАЖЕННЯ НА ЛОГІСТИКУ ТА СКОРОЧЕННЯ ЧАСУ ПРОСТОЮ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ.....	54
--	----

Борисенко М.В. ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ЧАСТКОВОЇ ДЕМОБІЛІЗАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ВИКОРИСТАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОБРАХУНКУ БАЛІВ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ США ПІД ЧАС ІІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	57
---	----

Булгаков Р.В., Мельников С.Б. ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ЕФЕКТИВНОЇ ЛОГІСТИКИ АРМІЇ США У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ: ТИХООКЕАНСЬКИЙ ТЕАТР ВОЄННИХ ДІЙ.....	60
---	----

Верховодов О.С. ПРОВЕДЕННЯ ВХІДНОГО КОНТРОЛЮ МАТЕРІАЛІВ (СИРОВИНИ) ТА КОМПЛЕКТУЮЧИХ ЗА НОМЕНКЛАТУРОЮ РЕЧОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	64
---	----

Гибало К.В. ВІЙСЬКОВА ЛОГІСТИКА В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ: ЕКОНОМІКО-БЕЗПЕКОВИЙ АСПЕКТ.....	67
--	----

Гончарук А.О., Попадюк Є.Б. ПРОБЛЕМАТИКА ІНТЕГРАЦІЇ ТРОФЕЙНИХ БОЄПРИПАСІВ У ЛОГІСТИЧНУ СИСТЕМУ, ПОБУДОВАНУ ЗА СТАНДАРТАМИ НАТО.....	69
---	----

Горденко С.І. УРОКИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ: АДАПТАЦІЯ ІСТОРИЧНОГО ДОСВІДУ ДО ВИКЛИКІВ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ В УКРАЇНІ.....	72
--	----

Грінченко В.Г. ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ В КИСВІ У ПЕРШІ ТИЖНІ ПІСЛЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД НАЦИСТСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ГАЗЕТИ «СВОБОДА», США).....	77
--	----

Дехтяренко К.М. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕХНІЧНОЇ РОЗВІДКИ ТА ЕВАКУАЦІЇ ПОШКОДЖЕНОЇ ТЕХНІКИ В УМОВАХ АКТИВНОЇ РОБОТИ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ ПРОТИВНИКА.....	80
--	----

Дружинін В.С., Мальський В.В. ПЕРЕОБЛАДНАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ СЛУЖБИ ПАЛЬНОГО ПІД ЦИВІЛЬНІ ЗРАЗКИ ЯК ЕЛЕМЕНТ МАСКУВАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ РОЗВІДЗАХИЩЕНОСТІ.....	83
--	----

Дружкова І.С. РОЛЬ УНІВЕРСИТЕТІВ У ЗБЕРЕЖЕННІ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	85
---	----

Дубровіна І.В. НОТНІ ФОНДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО ЯК ФРОНТ КУЛЬТУРНОГО ОПОРУ.....	89
--	----

Єгоров Є.Г.

ВІДОМОСТІ ЩОДО МУЗЕЄТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ,
ОБ'ЄКТІВ, КОЛЕКЦІЙ ТА ЕКСПОНАТІВ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ
ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ У КНИГАХ НАКАЗІВ
ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ІСТОРИЧНОГО МУЗЕЮ
1950-Х – 1970-Х РР.....92

Жариков С.І.

НАЗЕМНІ РОБОТИЗОВАНІ КОМПЛЕКСИ В
ЛОГІСТИЦІ.....97

Замкова І.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПРИЙМАЛЬНОГО
КОНТРОЛЮ ЗА ЯКІСТЮ ТОВАРУ НОМЕНКЛАТУРИ
РЕЧОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....100

Золотов А.В.

МАРТИРОЛОГІЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ УПРАВЛІНСЬКИХ
ПОМИЛОК: АНАЛІЗ БОЙОВОГО ДОСВІДУ ЯК
ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОГО ЛІДЕРСТВА.....103

Іванов О.Ю.

ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ
РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ.....106

Ісак Л.М.

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ.....109

Кармазін А.О.

МУЗЕЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ (ЗА
МАТЕРІАЛАМИ ВЛАСНОГО ТВОРЧОГО ДОСВІДУ).....116

Карпань А.П.

ВПЛИВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ ХХ - ХХІ СТ. НА
СТАН КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ.....121

Клименко В.В. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕВІРКИ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ КОНТРОЛЬНИХ ЗРАЗКІВ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ТОВАРІВ НОМЕКЛАТУРИ РЕЧОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	124
--	-----

Клименко В.В., Панасюк Ю.Ю., Паламарчук С.П. ЗНАЙ СВОГО СУПРОТИВНИКА»: росія, КИТАЙ ТА ІНШІ – КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ЗАГРОЗ: ЛОГІСТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	126
--	-----

Колибенко О.В. СУЧАСНА РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА ТА ДОЛІ ПЕРЕЯСЛАВЦІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ГАЗЕТИ «ВІСНИК ПЕРЕЯСЛАВЩИНИ»).....	130
--	-----

Конанчук М.О. МЕХАНІЗМ ПРОВЕДЕННЯ НАРАХУВАННЯ ГРОШОВОЇ КОМПЕНСАЦІЇ ЗАМІСТЬ РЕЧОВОГО МАЙНА, ЩО ПІДЛЯГАЄ ВИДАЧІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ, ЯКІ ЗВІЛЬНЯЮТЬСЯ В ЗАПАС АБО ВІДСТАВКУ.....	133
---	-----

Короваєнко П.О., Ямпольська Л.М. ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ І ВІЙСЬКОВА ТРАДИЦІЯ В СУЧАСНІЙ СИМВОЛІЦІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇ.....	135
---	-----

Косовський С.В., Темляк В.М. НАЛЕЖНА ПІДГОТОВКА КУХАРСЬКОГО СКЛАДУ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ.....	138
---	-----

Коцур Р.В. КОГНІТИВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ.....	140
---	-----

Красота І.В. 91 ОХТИРСЬКА ОКРЕМА БРИГАДА ПІДТРИМКИ ЯК ПРИКЛАД ЗБЕРЕЖЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ТРАДИЦІЙ В СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ.....	143
---	-----

Левченко І.С. АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕВАКУАЦІЇ МАТЕРІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ В ОКРЕМІЙ МЕХАНІЗОВАНІЙ БРИГАДІ ПІД ЧАС ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ.....	146
Літвінчук Р.В., Куріпка О.О. ЛОГІСТИКА ЗАМІСТЬ СТРАТЕГІЇ: ПРОВАЛ ЗАХОПЛЕННЯ КИЄВА.....	148
Маньковська Р.В. ДОСЛІДЖЕННЯ НЕРУХОМОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: НАУКОВІ ПРАКТИКИ ДОКУМЕНТУВАННЯ ВТРАТ.....	152
Мельников С.Б. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ХАРАКТЕРИСТИК РАЦІОНУ БЛИЖНЬОГО БОЮ ССААР АРМІЇ США ТА ПРОПОЗИЦІЇ З РОЗРОБКИ ЙОГО АНАЛОГУ У ЗС УКРАЇНИ.....	156
Морей Т.В. ІНТЕГРАЦІЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПРОСТОРУ ЯК ЧИННИК СТІЙКОСТІ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ.....	159
Нагайко К.М. ВИСТАВКА «УКРАЇНА НЕСКОРЕНА, СИЛЬНА ТА ВІЛЬНА» – БЛАГОДІЙНА АКЦІЯ НА ПІДТРИМКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	162
Наконечна Г.М. ФОРМИ МЕМОРІАЛІЗАЦІЇ ЗАГИБЛИХ ЗАХИСНИКІВ УКРАЇНИ У ПУБЛІЧНОМУ ПРОСТОРІ ПЕРЕЯСЛАВА.....	165
Нікул С.О., Бордіян П.П., Гончарук А.О., Попадюк Є.Б. СИСТЕМА ОБЛІКУ ТА УПРАВЛІННЯ БОЄПРИПАСАМИ В НАТО: ТЕХНОЛОГІЧНІСТЬ, ПРОЗОРІСТЬ ТА БЕЗПЕКА.....	168

Олехнович В.Д.

СИСТЕМА РОЗРОБЛЕННЯ ТА ПОСТАНОВКИ НА
ВИРОБНИЦТВО ПРЕДМЕТІВ РЕЧОВОГО МАЙНА ДЛЯ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ: СТАНДАРТИЗАЦІЯ,
ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ.....171

Пастернак І.М., Столярова Т.В., Задорожний С.М.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ТОВАРОЗНАВЧІ
ХАРАКТЕРИСТИКИ КРУП'ЯНИХ ПРОДУКТІВ В
ХАРЧУВАННІ ЗСУ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ РОСІЙСЬКОЇ
АГРЕСІЇ.....174

Пастернак І.М., Якиминська Л.В.

ДО ПИТАННЯ ПРО СПРОБУ УНІФІКАЦІЇ НАБОРІВ
СУХИХ ПРОДУКТІВ (ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ
АСПЕКТ).....176

Поліщук В.А.

ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ
МАРТИРОЛОГІЇ.....180

Пугачова Д.С.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ БАЗИС ОРГАНІЗАЦІЇ
ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ
УКРАЇНИ.....183

Резінець М.М.

ОБГРУНТУВАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО
УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЗАСОБАМИ УРАЖЕННЯ АРМІЙСЬКОГО КОРПУСУ В
КОНТРНАСТУПАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ.....188

Рижков Р.С.

ЦИФРОВИЙ СУВЕРЕНІТЕТ ОСВІТИ УКРАЇНИ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗВО.....191

Рижков Р.С., Ісак Л.М. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ЗВО ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ.....	198
--	-----

Русецький Р.Ю. ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАТЕГІЇ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ЗСУ: ВІД РАДЯНСЬКОЇ МОДЕЛІ МАСОВИХ ВТРАТ ДО СТАНДАРТІВ НАТО ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЖИТТЯ.....	204
---	-----

Серга А.І. ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ФУНДАМЕНТ СТІЙКОСТІ: ПОЄДНАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА НАУКОВО-ОСВІТНЬОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ ПЕРЕД БЕЗПЕКОВИМИ ВИКЛИКАМИ СУЧАСНОСТІ.....	206
---	-----

Скибіщюк Д.Г. ОСОБИ, ЗНИКЛІ БЕЗВІСТИ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ТА ГУМАНІТАРНИЙ ВИМІР.....	209
---	-----

Скляр В.М. РОСІЙЩЕННЯ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ЗМІН ЕТНОМОВНОГО СКЛАДУ НАСЕЛЕННЯ У МЕЖАХ КОНЦЕПТУ РАФАЛА ЛЕМКІНА.....	213
--	-----

Соловйова Т.М., Ткаченко О.В. ДОСВІД І ДОЛІ УКРАЇНСЬКИХ ОСТАРБАЙТЕРІВ У ПЕРІОД ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	216
--	-----

Стасюк В.С., Прокопенко В.В. ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ КК500 В БОЙОВИХ УМОВАХ.....	223
---	-----

Столярова Т.В., Темляк В.М. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДВОЗУ ПРОДОВОЛЬСТВА ТА ВОДИ	
---	--

З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ.....	226
---	-----

Ткачук І.В.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЛАЗНЕВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ У СТАЦІОНАРНИХ УМОВАХ (ППД).....	229
---	-----

Холод І.О.

ОРГАНІЗАЦІЯ І КОНТРОЛЬ ДОГОВОРІВ НА ПОСТАЧАННЯ ПРЕДМЕТІВ РЕЧОВОГО МАЙНА ДЛЯ ПОТРЕБ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ.....	231
--	-----

Чередніченко Є.В., Мельник В.В.

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ АСИСТЕНТУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬК (СИЛ).....	234
---	-----

Чухрій М.С., Поляшов С.В., Литвиновський С.А.

МУЛЬТИМОДАЛЬНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ В СИСТЕМІ ЖИВУЧОСТІ ВІЙСЬКОВОЇ ЛОГІСТИКИ: ДОСВІД ІНТЕГРАЦІЇ ЦИВІЛЬНИХ РЕСУРСІВ.....	237
--	-----

Ямпольська Л.М.

ФЕНОМЕН «ЦИТАДЕЛІ» НА ПРИКЛАДІ МИКОЛАЇВСЬКОГО ДЕСАНТУ ПІД КОМАНДУВАННЯМ К.Ф. ОЛЬШАНСЬКОГО (25-28 БЕРЕЗНЯ 1944 Р.) ТА ОБОРОННИХ ОПЕРАЦІЙ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	242
--	-----

Бондаренко І.І.

РУЙНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ РОСІЙСЬКИМИ ВІЙСЬКАМИ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ.....	245
---	-----

Костенко О.О., Юрчук Б.Ю.

ІСТОРИЧНІ ОНТОЛОГІЇ У ПРОСТОРІ КОГНІТИВНОГО ПРОТИБОРСТВА: ТРАНСФОРМАЦІЯ МОДЕЛЕЙ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ЗІТКНЕННЯ	
---	--

АВТОРИТАРНИХ ТА ДЕМОКРАТИЧНИХ ПАРАДИГМ.....248

Коцур Н.І., Кошляков С.А.
 ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ СІМЕЙНОЇ
 МЕДИЦИНИ В ПЕРІОД РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ
 ВІЙНИ (2018-2026 pp.).....253

Коцур Н.І., Чурій Д.О.
 ВІЙСЬКОВА МЕДИЦИНА В ПЕРІОД РОСІЙСЬКО-
 УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (2014-2025 pp.): ЗДОБУТКИ ТА
 ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....258

Онищенко Ю.Б., Петрова Н.О.
 ЗБЕРЕЖЕННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ
 СПАДЩИНИ ЧЕРЕЗ УСНУ ІСТОРІЮ В ЗОНАХ
 КОНФЛІКТІВ: НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ.....263

Рижков Р.С., Ісак М.О.
 ЦИФРОВА ЕТИКА ТА АКАДЕМІЧНА
 ДОБРОЧЕСНІСТЬ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ШІ У
 ЗВО.....268

Столярова Т.В., Задорожний Г.М.
 ТОВАРОЗНАВЧА ХАРАКТЕРИСТИКА ОВОЧІВ ТА
 ДОЦІЛЬНІСТЬ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В СИСТЕМІ
 ПРОДОВОЛЬЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ
 УКРАЇНИ.....274

Ткаченко Т.В., Ткаченко М.Т.
 ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПОТЕНЦІАЛУ
 УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА
 СУЧАСНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЗМІН.....277

Угольніков О.П., Богуш О.В.
 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ З
 ВИКОРИСТАННЯМ 3D-ДРУКУ.....282

Шкабко С.І., Кулікова А.І. ДЕКОМУНІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	285
--	-----

Костенко О.О., Пуглій В.В. СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ: ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ.....	289
--	-----

безпеки України»: Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020. URL: president.gov.ua (дата звернення: 07.05.2024).

2. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні: інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. Київ: Грамота, 2005. 448 с.

3. Горбулін В.П. Як перемогти Росію у війні майбутнього. Київ: Брайт Букс, 2022. 256 с.

4. Освіта України в умовах воєнного стану: управління, цифровізація, євроінтеграційний аспект: зб. тез доп. IV Міжнар. наук.-практ. конф. Київ: ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2022. 360 с.

Андрусак Марк Володимирович
Директор департаменту кадрової політики
Міністерства оборони України, полковник
ORCID ID: 0009-0001-7708-0323

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ФУНДАМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ: РЕФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Стійкість держави перед зовнішніми загрозами визначається не лише наявністю озброєнь чи союзницьких гарантій, а передусім якістю людського капіталу в секторі безпеки – сукупністю знань, компетентностей, мотивацій та інституційних цінностей тих, хто цей сектор формує і наповнює змістом. Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України, що триває з лютого 2022 року, перетворила це теоретичне положення на операційну реальність: держава, що виявилася здатною мобілізувати, навчити й утримати мотивованих фахівців із розвиненим критичним мисленням та технологічною адаптивністю, здобула незрівнянну перевагу над супротивником, який покладається на масовість та ієрархічне послухенство. Концепція національної стійкості (resilience), закріплена в документах НАТО з Варшавського саміту 2016 року, прямо визначає людський капітал як один із семи базових елементів державної стійкості, підкреслюючи, що здатність

адаптуватися і продовжувати ефективно функціонувати в умовах тривалого тиску є в кінцевому підсумку функцією від якості людей у системі [1]. У класичному розумінні Гері Беккера людський капітал охоплює інвестиції в освіту, здоров'я і навички, що підвищують продуктивність індивіда [2]; перенесення цього поняття у сферу безпеки потребує розширення: тут до технічних спроможностей додається ціннісний компонент – ідентифікація з конституційними принципами, готовність діяти законно під тиском і здатність ставити суспільний інтерес вище відомчого. Саме ціннісний компонент є тим, що відрізняє збройні сили демократії від силових структур авторитаризму, і саме він перебуває в центрі уваги в процесі євроатлантичної інтеграції [3].

Реформування кадрової політики сектору безпеки є неможливим без чесного діагнозу стартових умов. Радянська кадрова модель, що значною мірою зберігала вплив на українські силові структури аж до повномасштабного вторгнення, спиралася на три системні принципи, кожен із яких є прямим антагоністом євроатлантичних стандартів. Перший – перевага стажу над компетентністю: просування визначалося переважно вислугою років і лояльністю до безпосереднього начальника, а не підтвердженням рівнем знань чи результатами виконання завдань, що веде до геронтократизації* командних посад і витіснення ініціативних офіцерів середньої ланки. Другий – культура «гарних доповідей»: передача неприємних новин нагору по командній вертикалі каралася, що системно спотворювало картину обстановки, на основі якої приймалися рішення. Третій – монополія відомчих навчальних закладів: замкненість кадрового відтворення у межах самої системи унеможлиблювала незалежну верифікацію освітніх стандартів. Центр стратегічних і міжнародних досліджень (CSIS) зафіксував, що ключовим чинником успішної трансформації у Польщі та країнах Балтії стало послідовне руйнування саме цих трьох принципів – не через одноразову реформу, а через зміну реальних стимулів і критеріїв просування впродовж 7-10 років [4].

Довідково: геронтократизація – це процес поступового зосередження влади та ключових управлінських функцій у руках людей похилого віку. Це не просто факт правління старших, а динаміка, при якій соціальні та політичні інститути стають менш доступними для молоді, а оновлення кадрів сповільнюється.

Євроатлантична інтеграція у кадровому вимірі є трансформацією глибинної логіки організації, а не зміною зовнішніх атрибутів. Аналіз стандартів НАТО та досвіду держав, що пройшли шлях до членства, дозволяє виокремити шість змістових блоків: компетентнісна модель оцінювання, де основою просування є підтверджена спроможність виконувати функціональні і лідерські завдання; система безперервного навчання, що поєднує формальну освіту, ротацію між посадами і спільні навчання; доброчесність та верховенство права як некомпромісні умови перебування на службі; прозорість кадрових процедур через конкурсні призначення і чіткі критерії оцінювання; інклюзивність і диверсифікація, що розширює когнітивне різноманіття організації; цивільний демократичний контроль як умова зовнішньої верифікації стандартів [5]. Кожен із цих блоків є реалізованим у практиці конкретних армій – членів НАТО і верифікованим щодо впливу на реальну боездатність.

Системні дефіцити залишаються суттєвими: механізм просування за вислугою зберігає вплив у вищих ешелонах, система військової освіти не пройшла структурної реформи навчальних програм, а цивільна складова управління сектором безпеки – фахівці з оборонного планування, публічних фінансів і системного аналізу – залишається хронічно нерозвиненою. Пріоритетами найближчого горизонту є впровадження компетентнісних рамок для ключових посад у секторі безпеки, реформа військової освіти на основі зовнішнього аудиту і залучення союзницьких партнерів та цілеспрямована розбудова цивільної кадрової бази через програми залучення фахівців із академічного і технологічного середовища.

Сталість реформи вимагає уваги до двох взаємозалежних систем – залучення і утримання. Залучення визначається суспільним статусом служби, конкурентністю умов і прозорістю перспектив; утримання – здатністю системи реально реалізовувати компетентних людей, не витісняючи їх на користь лояльних і покірних. Вагомим ресурсом, що системно недооцінюється, є ветеранський потенціал: сотні тисяч учасників бойових дій є носіями унікального операційного досвіду і лідерських навичок, набутих у найжорсткіших умовах перевірки, і перетворення цього потенціалу на інституційний ресурс через

цільові програми реінтеграції є стратегічним зобов'язанням повоєнного кадрового планування.

Узагальнюючи викладене, можна сформулювати чотири концентровані висновки. *Перший*: людський капітал у секторі безпеки є структурно складним поняттям, що охоплює технічні компетентності, управлінське мислення і демократичні цінності одночасно, – і кадрова реформа є неповною, якщо вона обмежується лише одним із цих вимірів. *Другий*: євроатлантичні стандарти кадрової політики є верифікованим і практично реалізованим орієнтиром, а досвід Польщі, країн Балтії і Балканських держав є доступним, задокументованим і адаптованим до різних початкових умов. *Третій*: повномасштабна війна створила унікальний масив операційного знання і перевіреного лідерського потенціалу, системне використання якого у процесі кадрової реформи є стратегічним зобов'язанням, а не факультативним варіантом. *Четвертий* – і найбільш принциповий: сталість реформи визначається не зміною нормативних документів, а зміною реальних стимулів у системі – від стажу і лояльності до компетентності і результату; саме ця зміна є критичним кроком, без якого всі інші елементи євроатлантичної інтеграції у секторі безпеки залишаються формальними.

Список використаних джерел

1. NATO. Resilience and Article 3. Brussels: NATO, 2023. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132722.htm (дата звернення: 29.04.2026).
2. Becker G. S. Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education. 3rd ed. Chicago : University of Chicago Press, 1993. 412 p.
3. Cottey A., Edmunds T., Forster A. (eds.) Democratic Control of the Military in Postcommunist Europe: Guarding the Guards. London : Palgrave Macmillan, 2002. 272 p.
4. Jones S. G. et al. Ukrainian Innovation in a War of Attrition. Washington: Center for Strategic and International Studies, 2023. 64 p.
5. NATO Standardization Office. AJP-01 Allied Joint Doctrine. Edition F, Version 1. Brussels: NATO, 2022. 148 p.

ПАМ'ЯТЬ, ВІЙНА, СПАДЩИНА: МАРТИРОЛОГІЯ, ВТРАТИ ТА ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ МІЖ ДРУГОЮ СВІТОВОЮ І РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЮ ВІЙНАМИ

Пам'ять, війна, спадщина: мартирологія, втрати та історичні паралелі між Другою світовою і російсько-українською війнами: наук. праці та тези за матеріалами Міжнарод. наук.-практ. конф., 14-15 трав. 2026 р., Переяслав (Київ. обл.): Університет Григорія Сковороди в Переяславі. 298 с.

Відповідальність за зміст статей, точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори матеріалів. Тексти друкуються в авторській редакції.

Редакційна колегія залишає за собою право редагувати та скорочувати текст. Редакція матеріали не рецензує і не повертає. У разі не відповідності вимог поданої статті, редакційна колегія лишає за собою право повернути її авторові.

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 13. Наклад 150
Гарнітура Times New Roman.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Підписано до друку 17.06.2026

